

ภาพสะท้อนการเล่นหวยของชาวจังหวัดจันทบุรีจากวรรณกรรมภาคใต้ที่พิมพ์เผยแพร่
ในทศวรรษ 2490 – 2510

Reflection of Southerners' Local Lottery Purchasing Performance from
Southern Literature Published in 1947s–1967s

พัชลินจ์ จินนูน¹

Patchalin Jeennoon¹

(Received: January 9, 2019; Revised: August 30, 2019; Accepted: October 31, 2019)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพสะท้อนการเล่นหวยของชาวจังหวัดจันทบุรีจากวรรณกรรมภาคใต้ที่พิมพ์เผยแพร่ในทศวรรษ 2490 – 2510 (จำนวน 9 เรื่อง) ทั้งด้านพฤติกรรม สาเหตุ ผลกระทบ และกลวิธีการโน้มน้าวไม่ให้เห็นการพนันของผู้แต่ง โดยเป็นการวิเคราะห์เชิงเอกสาร นำเสนอในเชิงพรรณนาวิเคราะห์ ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้แต่งวรรณกรรมภาคใต้สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมของคนที่เล่นหวยว่าจะแสวงหาตัวเลขจากแหล่งต่าง ๆ ได้แก่ การแสวงหาตัวเลขจากสัตว์ สถานที่ ต้นไม้ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ และความฝัน ทั้งนี้ สาเหตุของการเล่นหวยเกิดจากค่านิยมในการเสี่ยงโชค เกิดจากกิเลสตัณหาของตนเอง เกิดจากปัญหาความยากจน และเกิดจากความเชื่อของสถาบันสงฆ์ โดยการเล่นหวยส่งผลกระทบทั้งต่อตนเองและสังคม ทำให้เสียการงาน ฆ่าสัตว์ตัดชีวิตทางอ้อม ทำให้ทุกข์ใจ ลึนเนื้อประดาตัว ครอบครัวแตกร้าง ทำร้ายตนเอง และส่งผลกระทบต่อชุมชน คือ การทำให้มีโจรผู้ร้ายเพิ่มมากขึ้น และยากต่อการพัฒนา สำหรับกลวิธีการโน้มน้าวให้คนละเลิกจากการเล่นหวย ได้แก่ การบอกหรือแนะนำอย่างตรงไปตรงมา การอ้างอิงหลักธรรมและความเชื่อในพระพุทธศาสนา การเปรียบเทียบให้เห็นโทษของการเล่นหวย และการยกประสบการณ์ของตนเองมาเตือนสติ ทั้งหมดนี้ก็เพื่อให้น่าเชื่อถือและคล้อยตาม การศึกษาครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าการพนันประเภทหวยเบอรัมมีโดยทั่วไปในสังคมไทย นับจากที่รัฐมีนโยบายส่งเสริมการพนันชนิดนี้ จนกระทั่งปัจจุบันการพนันชนิดนี้ก็ยังคงได้รับความนิยมอยู่ โดยส่งผลกระทบต่อตนเองและครอบครัว ซึ่งคนในสังคมจำเป็นต้องหาแนวทางในการแก้ปัญหาพร้อมกันต่อไป

คำสำคัญ: ภาพสะท้อน การเล่นหวย วรรณกรรมภาคใต้

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

¹Faculty of Humanities and social sciences, Thaksin University.

Abstract

This article aimed to study the reflection of southerners' local lottery purchasing performance from southern literature published in 1947s–1967s (9 literatures), including aspects of behavior, causes, effects, and methods of persuading people to quit playing gamble based on authors' experiences. This article is a documentary research that was presented in descriptive statistics. The findings found that southern literary authors reflected the behaviors of local people buying lottery. They sought for numbers from many sources such as animals, places, trees, holy things, and dreams. In addition, the causes of taking chance on local lottery derived from its popularity, desire for money, poverty background, and downturn of monastery institution. Buying lottery affected the purchasers themselves and society. It led to losing jobs, feeling sorrow, being broken, facing family problems, and hurting themselves. Also, it affected the community; increasing more criminals, which could bring more difficulties to manage the area. The method of persuading people to quit purchasing lottery were to directly tell or advise them by pointing out on principles and beliefs in Buddhism, comparing its advantages and disadvantages of buying lottery, and using personal experience with lottery to teach lessons. This study revealed that buying local lottery, a kind of gambling, was common in Thai society since the government released new policy to support this kind of gambling. Until now, the lottery is still popular. It affects locals' lives and people around them; therefore, people in the society have to collaboratively find the way to solve this problem.

Keywords: Reflection, Local lottery purchasing, Southern literature

บทนำ

การเล่นหวยของคนไทยเริ่มตั้งแต่สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยเฉลิมพงษ์ พงษ์ประชา (2558) อ้างอิงใน เด่นเดื่อน เหลืองแข็ง, 2538; อเนก นาวิกมูล, 2531; พีรสิทธิ์ คำนวนคิดศิลป์, ศุภวัฒนากร วงศ์ธนวสุ, และรัชเฉลิม สุทธิพงษ์ประชา, 2557) สรุปความเป็นมาของหวยว่า การเล่นหวยเริ่มกัน ครั้งแรกในประเทศจีน และแพร่ขยายมาในประเทศไทย ประมาณ พ.ศ. 2378 ตรงกับในสมัยรัชการที่ 3 ได้มีพระบรมราชานุญาตให้มีการเล่นหวย ก.ข. เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ข้าราชการมากแพง เงินทองหายาก ประชาชนเก็บเงินไว้ ไม่นำเงินมาใช้จ่าย ดังนั้น เมื่อมีหวย ก.ข. ประชาชนได้นำเงิน ออกมาใช้มากขึ้นเงินได้สะพัด และรัฐเก็บภาษีมาบำรุงบ้านเมืองได้มากขึ้น พร้อมทั้งมีหลักประกันว่า

หอย ก.ข. เป็นการพนันเสี่ยงโชคที่ถูกต้องตามกฎหมาย ความนิยมในการเล่นหอย ก.ข. ได้แพร่หลายจากเดิมที่เล่นเฉพาะในกรุงเทพฯ ต่อมาได้ขยายไปสู่ต่างจังหวัด ทำให้มีรายได้เข้าพระคลังหลวงเป็นจำนวนมาก ต่อมาเกิดการก่อตั้งกองสลากกินแบ่งรัฐบาลขึ้นในพ.ศ. 2482 จึงได้เกิดการเล่นหอยใต้ดินขึ้น โดยยึดเอาสลากกินแบ่งของรัฐบาลเป็นรูปแบบพื้นฐาน ใช้เลข 3 ตัว และ 2 ตัว ของรางวัลที่ 1 และเลขท้าย 2 ตัว และ 3 ตัวที่ออกเป็นปกติควบคู่ไปด้วยกัน หอยใต้ดินเป็นที่นิยมเล่นอย่างแพร่หลาย เพราะมีวิธีการเล่นง่ายกว่าการซื้อหอย ก.ข. การซื้อขายเป็นไปอย่างสะดวกได้ง่ายและเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปทั้งในชุมชน

ชัย เรื่องศิลป์ (2545) กล่าวว่า หอยเป็นการพนันชนิดใหม่ เล่นสะดวกกว่าไปและถั่ว เพราะไม่ต้องเข้าไปเล่นในโรงบ่อน เพียงแต่ให้ตัวแทนไปตั้งโต๊ะรับแทงหอยตามชุมชน พระภิกษุสามเณรอยากแทงหอยก็ให้เงินลูกศิษย์ไปแทงได้โดยไม่ต้องเล่นเอง ทำให้นายอากรและห้องพระคลังมีรายได้มากขึ้น เป็นเหตุให้ราษฎรยากจนลงบางคนถึงกับขายบุตรและภรรยาเพื่อเอาเงินมาเล่นการพนัน บ้างก็เป็นผู้ร้ายเที่ยวลักทรัพย์ การอนุญาตให้ตั้งบ่อนเบี้ยและโรงหอยจึงเพาะนิสัยคนไทยให้นิยมเล่นการพนัน โดยกรณีการ ต้นประเสริฐ, ภูธร ภูมธนะ, แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย, และคณะ (2540) กล่าวว่า ในสมัยรัชกาลที่ 5 โปรดให้ลดจำนวนบ่อนเบี้ยลงเพราะทำให้คนไทยเสียทรัพย์ แต่ช่วง ร.ศ. 122 รัฐบาลกลับให้ตั้งบ่อนเบี้ยขึ้นในมณฑลนครราชสีมาและมณฑลชุมพร เนื่องจากชาวจีนไม่ยอมทำงาน ส่งผลให้การท่าเหมืองแร่ดีบุกตกต่ำ การเล่นการพนันจึงกลับมาอีกครั้ง ท้ายสุดพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ทรงประกาศให้ยุบโรงบ่อนเพราะชาวบ้านยากจนลง

ในปัจจุบันการเล่นหอยเบอร์ยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง หอยกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตทางสังคมวัฒนธรรมของคนไทย เห็นได้ชัดเจนจากกระบวนการหาตัวเลขนำโชคที่จะใช้แทงในแต่ละงวด ผู้เล่นอาจจะได้จากการตีความ จากความฝันของตนเอง การเกิดเหตุการณ์ผิดปกติในชุมชน เช่น มีคนทีรู้จักเสียชีวิต การเกิดอุบัติเหตุ มีเด็กเกิดใหม่ ทะเบียนรถที่เพิ่งซื้อใหม่หรือกระทั่งการขอจากพระหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น (ลูติมน สือเสาวลักษณ์, 2556)

กิจกรรมการเล่นหอยของคนไทยปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้หลายเรื่อง โดยเฉพาะในวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ที่แต่งในยุคพัฒนา คือ สมัยรัชกาลที่ 5 เป็นต้นมา โดยเนื้อหาที่สะท้อนการเล่นการพนันของชาวบ้านภาคใต้ปรากฏอย่างโดดเด่นช่วงทศวรรษ 2490 – 2510 วรรณกรรมที่แต่งช่วงนี้มักเป็นผลงานของชาวใต้ทั้งที่เป็นชาวบ้านและพระสงฆ์ในท้องถิ่น ได้แก่ เรื่องคดีคำกลอนเดือนเพ็ญ สมบัติพ้อบ้านสร้างความคิดนี้ความชั่ว ศิลปคำกลอนสอนใจ นิราศพ้อหม้ายและคำกลอนสอนประชาชน อธิสสอนศิษย์ประวัติการณ์เดือนไทย นิราศไปวัดเขาพัง และมงคลประชาราษฎร์ โดยวรรณกรรมดังกล่าวนี้แต่งด้วยคำประพันธ์ประเภทร้อยกรองชนิดกลอนสุภาพ เป็นผลงานของชาวบ้านที่การศึกษาไม่สูงนัก ผู้แต่งมุ่ง

เนื้อความมากกว่าการประดิษฐ์ถ้อยคำ ภาษาที่ใช้จึงเป็นถ้อยคำสำนวนที่เข้าใจง่าย ไม่ได้ใช้ศัพท์สูงหรือ พิถีพิถันแต่ประการใด เป็นภาษาตลาดโดยทั่วไป บางคำก็เขียนสะกดแตกต่างไปจากภาษามาตรฐานโดยทั่วไป ซึ่งผู้ศึกษาจะยึดตามต้นฉบับเป็นสำคัญ แต่ก็เห็นการเล่นสัมผัสสระ สัมผัสพยัญชนะ และสัมผัสวรรณยุกต์ อยู่บ้างเพื่อสร้างความไพเราะคล่องจองในการอ่าน มีการใช้คำภาษาถิ่นใต้เข้ามาปะปนบ้าง ทั้งนี้ ความสนใจที่จะศึกษาภาพสะท้อนการเล่นหอยของชาวใต้จากวรรณกรรมประเภทร้อยกรองที่แต่งในช่วงทศวรรษ 2490–2510 เนื่องจากผู้ศึกษาพบว่า วรรณกรรมกลุ่มนี้มีการกล่าวถึงการเล่นหอยเบอร์โดยมาก จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาด้านพฤติกรรมของผู้เล่นหอย สาเหตุและผลกระทบจากการเล่นหอย และกลวิธีการโน้มน้าวให้คน ละเลิกจากการเล่นหอยของผู้แต่ง การศึกษาครั้งนี้อาจสะท้อนให้เห็นปัญหาการเล่นการพนันของคนใน สังคมไทยที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและคนรอบข้าง ซึ่งทำให้สังคมเห็นความเคลื่อนไหวของการพนันชนิดนี้ จากสมัยที่แต่งสู่ปัจจุบันว่ายังทวีความรุนแรงอยู่ จนอาจนำไปสู่การหาแนวทางในการแก้ปัญหาาร่วมกันต่อไป ทั้งนี้ จากการทบทวนวรรณกรรมก็พบว่า ยังไม่มีการศึกษาการเล่นหอยจากวรรณกรรมท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ ทั้ง ๆ ที่วรรณกรรมมีความสัมพันธ์กับสังคมไม่น้อย สามารถสะท้อนบริบททางสังคมได้ เป็นอย่างดี การศึกษาการเล่นการพนันประเภทหอยเบอร์จากวรรณกรรมก็จะทำให้เห็นความคิดของคนไทย โดยเฉพาะคนในสังคมชนบทที่มีต่อการพนันชนิดนี้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ดังที่จะนำเสนอต่อไปนี้

พฤติกรรมการเล่นหอยของชาวใต้

พฤติกรรมการเล่นหอยของชาวใต้ไม่ได้แตกต่างจากคนไทยโดยทั่วไปนัก กล่าวคือ ก่อนวันหอยออก ชาวบ้านมักจะไปแสวงหาตัวเลขจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งจากคน สัตว์ สถานที่ และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น การตีความ จากท่วงท่าในการเลื้อยของงูว่าน่าจะเป็นตัวเลขใด ตีความจากท่านอนของแมวลูกอ่อน หรือตีความจาก ลักษณะของอุจจาระในขณะที่ขับถ่าย ดังปรากฏในเรื่องคติคำกลอนเตือนเพื่อนและมงคลประชาราษฎร์ ดังตัวอย่างนี้

และหมาหอนโกขึ้นพื้นเป็นเลข
บ้างเดินทางพบงูเป็นเบอร์
บางคนไปถ่ายจำหมายไว้ขีด
บางคนถ่ายเจ็บพุงมักพุงยาว

เสียงวิเวกเหมือนเบอร์ชื่อเลาเหวอ
ชวนกันซื้อคาดแต่พลาดทุกคราว
ซื้อเอาหนัดพูดกลอกบอกเพื่อนฉาว
ออกเป็นเก้าเจ็ด ๆ ชื่อเหม็ดสต่างค์
(ทาม เจริญพงษ์, 2495)

กล่าวกรวีที่เห็นตามเป็นไป
แลเห็นแมวลูกอ่อนนอนชายคา

ขอภัยธิบายไม่มุสา
สมมุติว่าเลขเบอร์ไปซื้อลอง
(แดง ประพันธ์บัณฑิต, ม.ป.ป.)

ชาวบ้านบางคนไปแสวงหาตัวเลขถึงในป่าช้า บ้างไปฟังครุหมขอให้ช่วย และบ้างก็ฟัง
ลึงค์ศักดิ์สิทธิ์ ดังนี้

เที่ยวไปทุกป่าช้าหาภูตผี
คิดแต่เรื่องบ่าบอเฝ้าก่อสร้าง
ลงครุหมอครุมือกระพือยุง
เมื่อแทงพลาดใจผิดจะคิดย่อง

ขอเลขท้ายจะออกจงบอกฟัง
จะสมมอย่างตนหาอย่าหมายปอง
ให้สมมมุ่งของตนชนคนอง
หมายทดลองฉกฉกกันสักครา
(พระถาวร ราชไพฑูรย์, 2500)

บางคนตกต้องซื้อหนังสือเลข
หมดเรือกสวนไร่เปิดไถไป
ขอปัญหาปริศนาผู้ศักดิ์สิทธิ์
นอนขอฝันเชิญผีครูดียัง
พวกนั่งดูครูลั่นเรือนวันหวาด
ครุหมอบอกคนจดหมดแล้วคน
ถนัดใจจับจ่ายงวดหลายบาท
อนิจจาคนเราเมาละเมอ

สามตัวเอกขนชายสิ้นควายไถ
ที่มีไซ่บอกเขาชายเหมารัง
งวดนี้ผิดงวดหน้าข้ามีหวัง
จุดเทียนตั้งเชิญครูลิงสูตน
จับกระดาษดินสอรอฟังผล
เที่ยววิ่งค้นหาซื้อนายมือเบอร์
มันผิดพลาดกระเป่ายูเพราะครุพลอ
เล่นหวยเบอร์หมดตัวมัวพนัน
(พ. โกวิท, 2504)

ชาวบ้านบางคนไปขุดหาตัวเลขตามต้นไม้ บ้างก็นำความฝันมาตีความ ดังที่ว่า “ผู้ซัดทรัพย์เมื่อ
ได้รับซึ่งความฝัน ลูกขึ้นปรีกษากันไม่แข็งขึ้น” (ชัย จันรอดภัย, 2494) บ้างก็ไปหาตามทุ่งนา ป่ากว้าง
ห้วย เหว กระทั่งในถ้ำ ทำให้เห็นว่า การแสวงหาเลขหวยไม่มีกฎเกณฑ์ใด ๆ ขอเพียงให้สามารถนำไป
ตีความได้ ดังนี้

แม่ทุ่งนาป่าไม้ห้วยเหวถ้ำ
มีตาหูรู้พูดซูดสต่างค์

ที่ลี้กล้าเปิดพรุศูสวาง
ทุก ๆ ทางมีพิษให้ติดกลัว
(จันทร์ เชิดชู, 2497)

การให้ได้มาซึ่งตัวเลข ชาวบ้านน่าจะมีคู่มือในการตีความอยู่แล้ว เช่น หนังสือทำนายฝัน ทำนายพฤติกรรมสัตว์ นำมาจากประสบการณ์ตรงที่ประสบพบเจอมา หรือปรึกษาผู้ชำนาญเรื่องการตีความ

สาเหตุของการเล่นหวยของชาวใต้

เมื่อได้ศึกษาการเล่นหวยของชาวใต้พบว่า สาเหตุที่ชาวใต้นิยมเล่นหวยเกิดจากปัจจัยหลายประการ ทั้งด้านค่านิยม กิเลสตัณหา ความยากจน และความเชื่อมเชิงศาสนา ดังนี้

1) ค่านิยมการเสี่ยงโชค

การที่ชาวใต้นิยมเล่นหวยเบอร์ส่วนหนึ่งเกิดจากค่านิยมการเสี่ยงโชค หวังรวยทางลัด เมื่อได้เล่นแล้วก็เกิดความสนุก ตีใจจึงเล่นครั้งแล้วครั้งเล่า บ้างเมื่อแทงพลาดก็คิดแก้ตัวเล่นใหม่ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงตกอยู่ในวงจรอุบาทว์อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังปรากฏในเรื่องอิสสิสอนศิษย์ ดังตัวอย่าง

ทุกวันนี้เล่นเบอร์เสมอหน้า	ปรารถนาความมีเป็นที่หมาย
เลขสามตัวสี่ตัวกินวัวควาย	กินนาไรหมดสิ้นกินแม่ไก่
	(แดง ประพันธ์บัณฑิต, ม.ป.ป.)

แม้ถูกเบอร์มาไวก็ไม่ซ้ำ	เพราะก้าวหน้าเข้าขั้นชั้นเศรษฐี
ได้มามากแทงมากอยากจะมี	เป็นเศรษฐีหวังชั้นชั้นพระยา
	(แดง ประพันธ์บัณฑิต, ม.ป.ป.)

พฤติกรรมข้างต้นสอดคล้องกับที่ชยุต พิริยะฤทธิ์ (2550) กล่าวว่า คนไทยมีค่านิยมที่ชอบเสี่ยงโชค หวังร่ำรวยทางลัดที่ได้รับการสืบทอดกันมา ทำให้คนไทยไม่ว่าจะอาศัยอยู่ในเมืองหรือชนบทมักมีค่านิยมรักสนุก นิยมเสี่ยงดวง กิจกรรมทางสังคมเกือบทุกประเภทมักเกี่ยวข้องกับเรื่องการพนันและความสนุกสนาน

ภาพที่ 1 “ถูกหวย 30 ล้าน” (ไทยรัฐออนไลน์, 2562)

2) กิเลสตัณหาของตนเอง

การที่ชาวบ้านนิยมเล่นหวยกันมากนี้ ส่วนหนึ่งเกิดจากความโลภ ความหลงที่ไม่สิ้นสุด กล่าวคือ เมื่อชนะแล้วก็รู้สึกว่าจะได้มากขึ้น เมื่อแพ้ก็หวังจะแก้ตัว ยอมทิ้งทุกอย่าง ทั้งการงาน ครอบครัว เพื่อเล่นการพนัน สุดท้ายจึงหมดตัว เพราะหลงมัวบอดอยู่ในฝ่ายอกุศล การหลงกับสิ่งอัปมงคลนี้จึงมีแต่ความเสื่อม ดังปรากฏในเรื่องมงคลประจักษ์ และอิสิสอนศิษย์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ความมักมากอยากได้ไม่เสื่อมสร้าง
เดือนสี่ครั้งตั้งจิตคิดซื้อฉลาก
ไม่สตาจค์จำหน่ายขายสิ่งของ
หมายว่าต้องสักที่คงมีไว้
(แดง ประพันธ์บัณฑิต, ม.ป.ป.)

ถูกลักที่สองที่มีไม่ได้
เพราะความโลภสิ่งลู่อยู่ภายใน
เพราะความหมายที่หลังหวังมีใหญ่
ถึงใคร ๆ มีอยู่ทุกคน
(แดง ประพันธ์บัณฑิต, ม.ป.ป.)

3) ปัญหาความยากจน

จากการศึกษาพบว่า การที่ชาวบ้านนิยมเล่นหวยมาก ส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาความยากจน อันเนื่องจากการเผชิญกับเหตุปัจจัยต่าง ๆ เช่น การเผชิญกับภาวะเศรษฐกิจซบเซา ภัยธรรมชาติ การไม่มีงานทำเป็นหลักแหล่ง และการไม่สามารถพึ่งพาความช่วยเหลือจากรัฐได้ จึงหวังจะหลีกเลี่ยงจากความยากจนโดยเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเล่น เพื่อหวังรวยทางลัด คนจนที่นิยมเสี่ยงโชคด้วยวิธีนี้ ปรากฏโดยทั่วไป ดังนี้

โอดนถวาสนาชาตาเรา
ที่ได้บังเกิดเหตุทุกเขตแดน
มันตายเปล่าเสียมากที่สุดยากแสน
ลำบากแสน ๆ ลำบากเรื่องยากจน
(ทாம் เจริญพงษ์, 2495)

ภาพที่ 2 “ยาใจคนจน” (ไทยรัฐออนไลน์, 2562)

เฉลิมพงษ์ พงษ์ประชา (2558) กล่าวว่า กลุ่มที่นิยมซื้อหวยใต้ดิน คือ กลุ่มที่มีรายได้น้อยหรือผู้ที่มีฐานะยากจน มักเป็นกลุ่มคนในสังคมชนบท เกิดจากคนกลุ่มนี้หวังว่าหากถูกรางวัล จะทำให้ตนเองมีฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น ถึงแม้ว่าการเสี่ยงโชคนั้นจะไม่ค่อยสมหวัง แต่ก็ขอเสี่ยงและยังมีความหวังอยู่ พวกเขาถือว่าสังคมเปิดโอกาสให้แก่พวกเขาที่จะก้าวพ้นจากความยากจนได้จากการถูกรางวัล ทั้งนี้ การเสี่ยงโชคแล้วไม่สมหวังและยังยากจนเหมือนเดิม เกิดจากดวงไม่ดี ไม่มีโชค ฟ่ำลิขิตชีวิตตนเองให้เกิดมาด้อยกว่าคนอื่น

4) ความเสื่อมของสถาบันสงฆ์

การศึกษาวรรณกรรมภาคใต้ยุคการพิมพ์สะท้อนว่าพระสงฆ์มีบทบาทสำคัญในการบิ่ห่วยกันมากขึ้น แทนที่จะอบรมสั่งสอนคนให้เป็นคนดี โดยวรรณกรรมที่แต่งก่อนหน้านี้ไม่ปรากฏบทบาทดังกล่าว ทั้งนี้ หากผู้นำศาสนาละเลยกิจของสงฆ์ ย่อมทำให้คนในสังคมขาดที่พึ่ง สังคมย่อมพบแต่ความมืดมน ดังนี้

กุลียุคสมัยหลงประสงค์ทรัพย์
แต่ภิกษุหมู่สงฆ์ยังงวย

จงคิดกลับใจหนาทำไม่สววย
ยังมาช่วยบอกเบอร์ให้ซื้อกัน
(จันทร์ เชิดชู, 2497)

ผลกระทบจากการเล่นหวย

การเล่นหวยของชาวบ้านที่ปรากฏในวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้ส่งผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคมในวงกว้าง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การเล่นหวยเบอร์ มีแต่ทำให้เสียการงาน การเล่นหวยส่งผลกระทบต่อการทำมาหากินเป็นอย่างมาก หลายคนไม่ทำการงาน เอาแต่หวังเสี่ยงโชค ดังปรากฏในเรื่องนิราศพ่อบ้านและคำกลอนสอนประชาชนต่อไปนี้

ผู้ซัดทรัพย์เมื่อได้รับซึ่งความผัน
สองผิวเมียแก่ผันกันทั้งคืน

ลูกขึ้นปรึกษากันไม่แข็งขึ้น
การอื่นๆไม่ทำป้ำแต่เบอร์
(ชัย จันรอดภัย, 2494)

ครบเจ็ดวันสำคัญวารวยมาก
ไม่ต้องทำอะไรในเรื่องการ

เผ้าคอยแลรถด่วนจวนจะผ่าน
เที่ยวรานความเพราะเบอร์เออจริงๆ
(ชัย จันรอดภัย, 2494)

2) การเล่นเกมเบออร์ มีแต่ทำให้ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต การเล่นเกมส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตที่ไม่ใช่คนด้วย ดังเรื่องมงคลพระราชาราชฎีที่นำพฤติกรรมของแมวมมาตีความเป็นตัวเลข ครั้นวันหอยออกไม่ถูกหอยก็ฆ่าแมว ดังนี้

ถึงวันออกไม่ถูกผูกอาฆาต
บางฝันว่าขึ้นควนจวนแลนทอง

แมวอุบาทว์ตีตายไม่ตายของ
ลูกตาสองท้าวสีมีหางเดียว
(แดง ประพันธ์บัณฑิต, ม.ป.ป.)

3) การเล่นเกม มีแต่ทำให้ทุกข์ใจ การเล่นเกมเบออร์มีแต่ทำให้ทุกข์ ดังที่ผู้แต่งเรื่องอิสิสอนศิษย์กล่าววว่า

หนึ่งมีหลงสองมีลาภสามมีทุกข์
การที่ผิดกิจเมธาอย่านิวรรณ์

คงมีรักมีร้ายไม่หลอกหลอน
จะขับต้อนความทุกข์มารุกราน
(แดง ประพันธ์บัณฑิต, ม.ป.ป.)

4) การเล่นเกมเบออร์ มีแต่ทำให้สิ้นเนื้อประดาตัว วรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้มักนำเสนอให้เห็นการสิ้นเนื้อประดาตัวของคนที่นิยมเล่นเกม เช่น การขายที่นาเพราะเป็นหนี้จากการเล่นเกม บ้างก็ขายสมบัติอื่น ๆ ของบรรพบุรุษ สุดท้ายก็ไม่เหลืออะไรในชีวิต แม้แต่คนในครอบครัว ดังนี้

เลขสามตัวฉิบหายขายถึงหม้อ
ผัวกับเมียนั่งเถียงกันเสียงดัง

บ้านไม่พอยังควายขายที่หลัง
นาร้างที่ไปให้ขายเสียกัน
(ท้าม เจริญพงษ์, 2495)

5) การเล่นเกมเบออร์ มีแต่ทำให้ครอบครัวแตกร้าง ผู้แต่งกล่าวถึงการเล่นเกมเบออร์ว่า บ้านหลังใดที่มีคนเล่นเกม บ้านนั้นจะมีแต่เรื่องทะเลาะตั้งแต่ก่อนวันหอยออกที่สามีภรรยาจะไม่ทำงานหรือสนใจลูก จะสนใจแต่แสวงหาตัวเลขจากแหล่งต่าง ๆ เมื่อถึงวันหอยออก หากไม่ถูกหอยก็คิดแต่จะแก้ตัว บ้างไปหยิบยืมเงินทองจากเพื่อนบ้าน บ้างก็ขายเครื่องประดับ ลูกหลานไปถึงขายเรือกวมนไรรณาจนเกิดการทะเลาะวิวาทขึ้นในครอบครัว ดังนี้

ส่วนเมียว่าขึ้นขายเสียหายหมด
ในครั้งนี่จี้ก็มากยากก็ครัน

เดียวลูกอดร่ำฉาเพราะเราบ้าน
ถึงตัวฉันผู้แต่งปากแห้งเกรียม
(ท้าม เจริญพงษ์, 2495)

6) การเล่นหอย มีแต่ทำร้ายตนเอง ผู้แต่งนำเสนอให้เห็นว่าผู้ที่เล่นหอยหลายคนกลายเป็นคนสิ้นเนื้อประดาตัว เพราะขายสมบัติจนหมดสิ้น ทั้งเป็นหนี้เป็นสิน เพราะไปหยิบยืมเงินทองของชาวบ้าน มา เมื่อหาทางออกไม่ได้ สุดท้ายก็ฆ่าตัวตาย ดังใจความที่ว่า

กินวัวควายที่ดินสิ้นพร้าวมหาก	แสนลำบากไทยนี้ไม่ที่หา
อันบางคนผูกคอตมรณา	ตีเมียพิษน้ำส้มคว่ำหลายราย
	(ท่อม เจริญพงษ์, 2495)

7) การเล่นหอย ส่งผลกระทบต่อชุมชน การเล่นหอยส่งผลกระทบต่อชุมชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น การที่ชาวบ้านไม่สนใจทำงาน ส่งผลให้การพัฒนาชุมชนเกิดความล่าช้า แม้แต่ครูและพระสงฆ์ก็ลืมบทบาทของตน เอาแต่เล่นหอยหรือใบ้หอย ส่งผลให้สังคมขาดที่พึ่ง และจะยิ่งทำให้เกิดปัญหาตามมาอีกนานัปการ เช่น ปัญหาโจรผู้ร้าย ปัญหาการเสื่อมเชิงคุณธรรมจริยธรรม ปัญหาความยากจน เป็นต้น ผู้แต่งเปรียบเทียบการเล่นหอยเหมือนการเข้ามาของเสือร้ายในหมู่บ้านที่สร้างความเดือดร้อนไปทั่ว การเล่นหอยนี้ ยังส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศด้วย ดังใจความหนึ่งที่กล่าวถึงการเข้ามาของหอยว่า

เมื่อมาเดือนสองครั้งจนทั้งสี่	เสียกันจืดหมดสตาจืดเมียห่างเห
ชาติจำพวกเสือร้ายเที่ยวถ้ายเท	กินถี่ถี่ต่าง ๆ กินถึงวางรถไฟ
ในตลาดร้านจีนเที่ยวบินได้	อ้ายเสือร้ายในป่าเข้าตลาดใหญ่
ฉันหมายว่าเสือตลาดคลาดมาไกล	คืออยู่ในกระเป่าคนปนกันอยู่
เที่ยวสอดส่องมองหามาตลอด	เวลาปลอดเข้าใกล้เหมือนไล่หมู
น่าสงสารฝูงชนจนกันอยู่	รักษาหมูก็ไม่เหลือเสือมันกิน
ทั้งเปิดไถ่ในคอกเที่ยวบอกขาย	ทั้งนาไร่จ่านักันย่ำล้น
สารในเพลิงชอดขายไม่ได้กิน	ปลาสักขึ้นไม่ได้ซื้อทุกมืออด
	(ท่อม เจริญพงษ์, 2495)

ผู้แต่งกล่าวว่า การที่ชาวบ้านนิยมเล่นหอยกันมาก ปัญหาที่ตามมา คือ การเกิดโจรผู้ร้าย บ้านใดที่ถูกหอยจะมีโจรมาปล้น ในขณะที่บ้านใดไม่มีเงินจะไปซื้อหอยก็กลายเป็นโจรผู้ร้ายแทน เพื่อจะไปปล้นบ้านผู้อื่น กลายเป็นว่า สังคมนั้นเต็มไปด้วยโจรผู้ร้าย ดังข้อความที่ว่า

ทั้งลูกเมียไม่ข้องเที่ยวล่องลอย	จี้หัวห้อยยังขอต้องจ่านา
ถ้าใครมีความสุขเพื่อนอกอย่า	โจรมันหน้าเอาหลายที่แล้วหนีไป
ในคราวนี้ลืมหายตายกันมาก	แสนลำบากชาวมนุษย์สุดอาลัย

พวกโจรตีเจ้าเรือนสะเทือนไป
ทรัพย์ก็หายผัวตายลูกเมียร้อง
เพราะบังเกิดข่าวของเบอร์เลี้ยงสื่อมา

เลือดก็ไหลทรัพย์ก็สิ้นเมียกินน้ำตา
เวรมันจงว่ากรรมฆ่าแล้วหนา
จนรบราฆ่าฟันกันถึงตาย
(ทாம் เจริญพงษ์, 2495)

กลวิธีการโน้มน้าวให้คนละเลิกจากการเล่นหวย

การเล่นหวยส่งผลกระทบต่อในทางลบทั้งสิ้น โดยผู้แต่งใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น การบอกหรือแนะนำอย่างตรงไปตรงมา การอ้างอิงหลักกรรมและความเชื่อในพระพุทธศาสนา การเปรียบเทียบ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเชื่อถือและคล้อยตามกลวิธีต่าง ๆ ที่ผู้แต่งนำเสนอ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การบอกหรือแนะนำอย่างตรงไปตรงมา

ผู้แต่งวรรณกรรมท้องถิ่นภาคใต้โน้มน้าวให้เห็นว่าการเล่นการพนันทุกประเภทล้วนพบแต่ความฉิบหาย โดยเฉพาะ การเล่นหวย ที่ส่งผลกระทบต่อคนในสังคมโดยมาก เมื่อก่อนชาวบ้านเล่นไปถ้วกันมาก ปัจจุบันคนนิยมเล่นหวยจนลุกลามไปทั้งอำเภอ เมื่อเวลาประชุมก็สนทนากันแต่เรื่องหวย ผู้แต่งจึงแนะนำว่า ทางที่ดีควรเก็บเงินไปซื้อที่ดินเพื่อให้เป็นมรดกแก่ลูกหลานดีกว่า แม้โจรจะขโมยก็ขโมยไม่ได้ “อย่า” เล่นการพนัน เพราะแม่มีที่ดิน สู้ตายก็จะไม่เหลือเก็บไว้ เพราะจะนำไปขายเพื่อนำเงินมาเล่นจนหมดตัว จึงควรหลีกเลี่ยงอบายมุขประเภทนี้ ดังปรากฏในเรื่องมงคลประชาราษฎร์ดังต่อไปนี้

ถ้าที่ดินหาไม่ให้อัดสร้าง
มีที่ดินยังดีกว่ามีทอง
ไว้ถึงบุตรหลานหลินไม่สิ้นสิทธิ์
โจรจะลักก็ได้ไม่ตายบาท
สิ่งพนันอย่าสมัครไปรักหวง
แรกคราวแม่คราวพ่อกลัวพอไฟ
ทุกวันนี้คิดมาน่าหวาดเสียว
กระปือควายกินหญ้าไม่กล้าลาม
กินไม่อิ่มกินสูเหมือนชูชก
ประชาชนคนบ้าทั่วสามัญ
พอรุ่งขึ้นกลางวันแก้ผันฉาว
นั่งประชุมทุกแห่งแหล่งเรื่องเบอร์

หาตัวอย่างที่ถูกปลุกสิ่งของ
ควรจัดสองเสาะหาตามสามารถ
ทำต่อติดเอาไว้อย่าให้ขาด
ถ้าขายขาดเล่นพนันอันตราย
จะเป็นบ่วงคล้องคอฉิบหาย
เที่ยวกินไรกินนาพยายาม
อ้ายปกเขี้ยวปกแดงเรงน่าขาม
อ้ายเบอร์สามตัวเลขเสกเอาครัน
กินหาจนน่าสะดุ้งพุงเท่าหัววัน
นอนเป็นขวัญเห็นแพะแกะเป็นปือ
ข้าพเจ้าเขียนไล่ในหนังสือ
เสียงอึ้งอื้อทั่วภพจบโลกา
(แดง ประพันธ์บัณฑิต, ม.ป.ป.)

2) การอ้างอิงหลักธรรมและความเชื่อในพระพุทธศาสนา

หลักธรรมที่ผู้แต่งนำมาสอนชาวบ้าน มีทั้งโทษของอบายมุข เรื่องของบาปบุญ เรื่องกิเลสตัณหา เรื่องของไตรลักษณ์ เป็นต้น ดังการอ้างหลักธรรมเรื่องหลักไตรลักษณ์ ผู้แต่งสอนให้เห็นกฎ ข้อหนึ่งของธรรมชาติ คือ หลักของความไม่เที่ยง ผู้แต่งกล่าวว่า การเล่นหอยมีแต่ความไม่เที่ยง อย่าคิดว่าเมื่อแทงแล้วจะชนะเสมอไป เพราะส่วนใหญ่จะแทงผิดกันทั้งนั้น จึงควรเลิกเสีย นอกจากนี้ก็อ้างเรื่องตัณหาของมนุษย์ที่มีความโลภความหลงเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้ดำเนินชีวิตไปในทางที่ผิด ผู้แต่งเตือนสติให้เห็นว่า ผู้ที่ไม่ดำเนินชีวิตตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา ย่อมมีกิเลสเข้ามาครอบงำได้ง่าย สุดท้ายก็มีแต่ความทุกข์ ดังปรากฏในเรื่องมงคลประจักษ์

สิ่งพัวพันทั้งหลายของไม่เที่ยง
อย่าโทษภูมิเทวดาและอารักษ์

อย่าเข้าเคียงเพลินจิตต์จะผิดหลัก
โทษบุญกรรมนำชักให้ชั่วดี
(แดง ประพันธ์บัณฑิต, ม.ป.ป.)

ผู้แต่งบอกโทษของอบายมุขประเภทการพนันโดยอิงจากหลักธรรมในพระพุทธศาสนาว่ามีด้วยกัน 6 ประการ ได้แก่ เมื่อชนะก็ก่อเวร เมื่อแพ้ก็เสียดายทรัพย์ ทำให้เสียทรัพย์ ไม่มีคนเชื่อถ้อยคำ มักจะถูกคนดูหมิ่นดูแคลน แม้แต่ผู้หญิงก็ไม่ประสงค์จะแต่งงานด้วย การเล่นการพนันจึงมีแต่ทำให้เกิดทุกข์ ดังตัวอย่างนี้

การพนันนั้นเล่ากล่าวให้ชัด
โทษหกอย่างทางเล่นย่อมเป็นไป
เมื่อแพ้จะละเหยเสียดายทรัพย์
ไม่เชื่อถ้อยคำทำเอียงเอน
สิ่งหนึ่งเล่าข่าวของต้องฉิบหาย
การพนันทานว่าชั่วสาธารณ์

รักสมบัติบอกไว้อยาได้ไขว่
ชนะใจเจตน์จ่อมยอมก่อเวร
ใครไม่นับหน้าตาพาพาตัวเฟ้น
หญิงไม่เห็นรักสมครรักแต่งงาน
ถึงมากมายไม่เห็นเป็นแก่นสาร
ก่อรำคาญแค้นคับตักอัปจน
(สุภรณ์ ศรีวัชรารณ์, 2503)

3) การเปรียบเทียบให้เห็นโทษของการเล่นหอย

ผู้แต่งใช้กลวิธีโน้มน้าวให้ผู้อ่านละเลิกจากการเล่นหอยโดยอาศัยการเปรียบเทียบให้เห็นโทษของการเล่นหอยอย่างชัดเจน โดยผู้แต่งเปรียบเทียบการเล่นหอยว่าเหมือนกับการงมเข็มในมหาสมุทร โอกาสที่จะงมถูกหรือแทงถูกมีน้อย นอกจากนั้นยังเปรียบเทียบการถูกหอยว่าเหมือนกับการสร้างวิมานในอากาศที่เป็นไปไม่ได้ จึงควรใคร่ครวญอย่างถ่วงถ่วงเมื่อจะเล่นหอย ดังตัวอย่าง

เรื่องเลขท้ายเหมือนหมายคำหาเข็ม	ที่เปี่ยมเต็มวารีมือนันต์
เข็มทิ้งลงในเลสุดเหหัน	อย่าบันเฟ่างมไม่สมปอง
ไม่มีโชควาสนาอย่าหวังชม	ไม่รื่นรมตามคิดจิตจะหมอง
สร้างวิมานบนฟ้าอย่าล้าพอง	จะสมปองอย่าหมายระคายเคือง
	(พระถาวร ราชไพฑูรย์, 2500)

4) การยกประสบการณ์ของตนเองมาเตือนสติ

นอกจากการสอนอย่างตรงไปตรงมา การอ้างอิงหลักธรรมหรือความเชื่อในพระพุทธศาสนา และการเปรียบเทียบแล้ว ผู้แต่งวรรณกรรมยังยกประสบการณ์ของตนเองมาเตือนสติผู้อ่านด้วยว่าตนเองเล่นห่วยแล้วพบกับความฉิบหายมาก่อน หวย 3 ตัวเปรียบเสมือนเสือลายพาดกลอนจำนวน 3 ตัวที่เข้ามาในหมู่บ้าน ทำให้ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนกันทั่วไป ใครที่เกี่ยวข้องกับการพนันชนิดนี้เป็นอันต้องเสียทั้งทรัพย์สินและเสียเพื่อน ดังที่ตนเองมาแต่งกลอนขายเพราะแพ้หวยจนหมดตัว เพื่อเตือนสติไม่ให้เล่นหวย ดังรายละเอียด

ถูกเสือร้ายลายพาดอุบาทว์หนัด	ไม่ใช่สัตว์แต่กินถ้ำชาติเล่ห์เหลี่ยม
ชาวไทยเรายุงยากปากแห้งเกรียม	สร้อยทั้งเรียมที่เมียงก็เสียไป
อย่าลืมหิวมันมักมักเสียหาย	ทั้งหญิงชายจงจำในคำไซ
ผมใช้ปราชญ์พลเรือนขอเตือนใจ	พี่น้องไทยทุกจังหวัดห้ามขอดักเตือน
เรื่องเบอร์ซื้อได้แต่อย่าให้มาก	จะตกยากล้มหายเหมือนกับไม้ขอน
ผมหมดไม้สักแดงจึงแต่งกลอน	ไม่ใช่รยยุ่งตรงเข้าใคร
	(ท่าม เจริญพงษ์, 2495)

บทสรุป

การศึกษาการเล่นหวยของชาวบ้านจากวรรณกรรมภาคใต้ ทำให้เห็นพฤติกรรมที่ไม่ต่างไปจากชาวบ้านในสังคมนี้ โดยจะแสวงหาตัวเลขทั้งจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น ห้วยหนองคลองบึง และสภาพแวดล้อมทางความเชื่อ เช่น การบนบานสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ภูตผีปีศาจ ครุหมอม เป็นต้น และจากความฝันเพื่อนำมาตีความ โดยอาจอาศัยตำรา หนังสือทำนายฝัน ทำนายเหตุการณ์ สาเหตุที่ทำให้คนเล่นหวยส่วนใหญ่เกิดจากค่านิยมการเสี่ยงโชค เมื่อได้เล่นแล้วก็ไม่สามารถหยุดได้ จนเกิดปัญหาตามมา เช่น การทะเลาะเบาะแว้ง การสิ้นเนื้อประดาตัว กระทั่งการฆ่าตัวตาย ผู้แต่งจึงใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อโน้มน้าวไม่ให้เล่นหวย เช่น การแนะนำอย่างตรงไปตรงมา การยกตัวอย่าง การเปรียบเทียบ การอิงกับหลักธรรมในพระพุทธศาสนา เป็นต้น

การศึกษาครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่า การเล่นเกมมีโดยทั่วไปในสังคมไทย เนื่องจากสังคมเปิดโอกาสให้คนเข้าถึงการพนันชนิดนี้ได้ง่าย เมื่อมีการพนันก็ย่อมเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาระดับบุคคล ระดับครอบครัว จนถึงระดับสังคม แม้แต่ในวรรณกรรมภาคใต้ที่พิมพ์เผยแพร่ใน พ.ศ. 2490 – 2510 ก็มีการนำเสนอพฤติกรรมการเล่นหอยของคนในสังคม สำหรับวรรณกรรมกลุ่มนี้มุ่งนำเสนอพฤติกรรมการเล่นหอยของกลุ่มชาวบ้านภาคใต้ โดยผู้แต่งให้รายละเอียดตั้งแต่การแสวงหาตัวเลข และการกล่าวถึงสาเหตุที่ชาวบ้านนิยมเล่นหอย ซึ่งนัยสำคัญในการนำเสนอพฤติกรรมการเล่นหอยของชาวบ้าน คือ การไม่สนับสนุนให้มีการเล่นหอย เพราะมีความคิดเห็นว่า มีแต่ส่งผลกระทบทั้งต่อตนเองและสังคมในวงกว้าง ผลกระทบในภาพรวม คือ การพัฒนาสังคมจะเป็นไปด้วยความล่าช้า ผู้แต่งจึงพยายามใช้วิธีการต่าง ๆ ซึ่งเน้นการปลูกจิตสำนึกเชิงคุณธรรมจริยธรรม เพื่อโน้มน้าวไม่ให้นักเล่นหอย เพื่อหวังว่าคำแนะนำดังกล่าวจะทำให้ชาวบ้านนำไปขบคิดหรือหยุดพฤติกรรมของตนเอง อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษามีความเห็นว่ ปัญหาส่วนหนึ่งสะท้อนถึงการบริหารบ้านเมืองของรัฐด้วย เพราะอบายมุขชนิดนี้ส่วนหนึ่งมาจากนโยบายรัฐ การแก้ปัญหาจึงอาจต้องแก้ที่โครงสร้างใหญ่ ประกอบเข้าด้วยกัน คือ การที่รัฐออกนโยบายต่าง ๆ เพื่อควบคุมให้นักเล่นหอยน้อยลง จนสามารถละเลิกได้ เช่น การออกกฎหมายหากพบเห็นใครเล่นหอยจะถูกลงโทษทั้งทางประหาร หรือการไม่ได้รับสวัสดิการจากรัฐบางประการ ทั้งนี้ก็เพื่อควบคุมไม่ให้นักเล่นการพนันชนิดนี้ลุกลามไปเรื่อย ๆ จนกลายเป็นความบันเทิงอย่างหนึ่งในสังคมไทยที่แก้ยากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

บทความนี้มุ่งวิเคราะห์การเล่นการพนันเบอร์ดของชาวใต้จากวรรณกรรม จึงแนะนำให้ศึกษาจากวรรณกรรมของภาคอื่น ๆ ประกอบเพื่อให้เห็นภาพสะท้อนการเล่นการพนันเบอร์ดในสังคมไทยอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งเสนอแนะให้วิเคราะห์การพนันประเภทอื่น ๆ ด้วย เพื่อจะได้เห็นความนิยมของคนไทยในการเล่นการพนันประเภทต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ก็ควรวิเคราะห์การเล่นการพนันในเชิงพลวัต เพื่อสะท้อนให้เห็นความนิยมของคนในสังคมที่มีต่อการพนันประเภทต่าง ๆ จากอดีตสู่ปัจจุบัน อาจศึกษาทั้งจากวรรณกรรม และการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อสังคมจะได้มีแนวทางในการแก้ปัญหาการเล่นการพนันอย่างมีทิศทางมากยิ่งขึ้น

รายการอ้างอิง

กรรณิการ์ ต้นประเสริฐ, ภูธร ภูมะธน, แสงอรุณ กนกพงศ์ชัย, และคณะ. (2540). รายงานการวิจัยสนองพระราชประสงค์เรื่องนครศรีธรรมราช: กรณีศึกษาการตั้งถิ่นฐานที่กรุงชิงและพยุหะนคร และจีน: ประวัติศาสตร์ โบราณคดี ผู้คนและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: สภามหาวิทยาลัย หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

- จันทร์ เชิดชู. (2497). *ประวัติการณ์เดือนไทย*. พัทลุง: โรงพิมพ์พัทลุง.
- เฉลิมพงษ์ พงษ์ประชา. (ตุลาคม-ธันวาคม 2558). มิติเชิงสังคมของพฤติกรรมการเล่นหอยไต่ดินในประเทศไทย. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 8(4), 64-75.
- ชยุต พิริยะฤทธิ์. (2550). *กระบวนการเล่นหอยไต่ดิน: ศึกษากรณีจังหวัดหนึ่งในภาคใต้*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต, ภูเก็ต.
- ชัย จันรอดภัย. (2494). *นิราศพ้อหม้ายและคำกลอนสอนประชาชน*. สงขลา: โรงพิมพ์สมบุรณ์.
- ชัย เรื่องศิลป์. (2545). *ประวัติศาสตร์ไทยสมัย พ.ศ. 2352 - 2453 ด้านสังคม (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: ไสภณการพิมพ์
- ฐิติมน สีสเสาวลักษณ์. (2556). *พฤติกรรมการเล่นหอยไต่ดินของประชาชนในตำบลอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี*. (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- เด่นเดือน เหลืองแข็ง. (2538). *บทบาทของสื่อสิ่งพิมพ์ในการสนับสนุนวัฒนธรรมการเลี้ยงโชคด้วยตัวเลข*. (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- แดง ประพันธ์บัณฑิต. (ม.ป.ป.). *มงคลประชากรราษฎร์*. ม.ป.ท.
- แดง ประพันธ์บัณฑิต. (ม.ป.ป.). *อิสริยยศ*. ม.ป.ท.
- ท้าม เจริญพงษ์. (2495). *คดีคำกลอนเดือนเพ็ญ* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สงขลา: โรงพิมพ์สงขลาพานิช.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2562). “ถูกหอย 30 ล้าน”. สืบค้นเมื่อ 13 มีนาคม 2562, จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/central/1498466>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2562). “ยาใจคนจน”. สืบค้นเมื่อ 13 มีนาคม 2562, จาก <https://www.thairath.co.th/news/business/1556885>
- พระถาวร ราชไพฑูรย์. (2500). *ศิลปคำกลอนสอนใจ*. ม.ป.ท.
- พิรสิทธิ์ คำานวนศิลป์, ศุภวัฒน์นกร วงศ์ธนวิสุ, และรัชเฉลิม สุทธิพงษ์ประชา. (2557). *สถานการณ์การเลี้ยงโชคของคนไทย: การวิเคราะห์ทางเลือกเชิงนโยบายสังคม*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์พระธรรมขันธ์.
- พ. โกวิท. (2504). *นิราศไปวัดเขาพัง*. สุราษฎร์ธานี: ม.ป.พ.
- สุภรณ์ ศรีวัชรภรณ์. (2503). *สมบัติพ้อบ้าน*. นครศรีธรรมราช: โรงพิมพ์กระจ่างภาสิต.
- อเนก นาวิกมูล. (2531). *แรมมีในสยาม*. กรุงเทพฯ: แสงแดด.